

Obljetnica obilježavanja upisa stećka na Popis svjetske baštine UNESCO-a

IZBOR STUDENTSKIH RADOVA
AKADEMIJE LIKOVNIH UMJETNOSTI
UNIVERZITETA U SARAJEVU

Akademija likovnih umjetnosti
Univerzitet u Sarajevu

Izložbeni projekat Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu i Akademije likovnih umjetnosti Univerziteta u Sarajevu povodom obljetnice upisa stećaka na Popis svjetske baštine UNESCO-a

Povodom obilježavanja obljetnice upisa stećaka na Popis svjetske baštine UNESCO-a, studenti prvog i drugog ciklusa studija Akademije likovnih umjetnosti Univerziteta u Sarajevu učestvovali su u izradi idejnih rješenja za ovaj zajednički izložbeni projekat Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu i Akademije likovnih umjetnosti Univerziteta u Sarajevu. Selekciju pristiglih radova, nastalih pod mentorstvom profesora i saradnika različitih odsjeka Akademije u Sarajevu, izvršile su članice Katedre za teoriju i historiju umjetnosti u sastavu: prof. dr. Dubravka Pozderac Lejlić, doc. dr. Lamija Neimarlija, doc. dr. Ema Mazrak, viši asis. mr Anja Bogojević i viši asis. mr Amila Handžić Ferović. Uzimajući u obzir prostorne kapacitete Galerije 112 Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu, za završnu selekciju odabrano je pet studentskih radova:

Maja Hodžić i Emina Junuzović (Grafički i Produkt dizajn) – *Scacci*

Tarik Hodžić (Grafički dizajn) – *Blueprint*

Tea Gluvačević i Sara Osmanović (Grafički dizajn) – *Mila i kameni Spavači*

Una Mazrak i Ajla Balijagić (Grafički dizajn) – *Što jesam ja*

Samir Plasto (Produkt dizajn) – *Diskovi Bosne–Huma–Dalmacije*.

Odabrani radovi svjedoče o različitim mogućnostima savremene interpretacije i promišljanja stećaka u stvaralaštvu mladih autora i autorica. Kroz dizajn, ilustraciju, animaciju i oblikovanje predmeta, srednjovjekovna baština reinterpetirana je u skladu sa savremenim vizuelnim jezikom, potvrđujući da stećci i danas predstavljaju prostor novih čitanja, kreativnih istraživanja i dijaloga između prošlosti i sadašnjosti.

Šahovski set *Scacci* reinterpetira prepoznatljive motive stećaka kroz funkcionalni predmet svakodnevnog upotrebe, uspostavljajući vezu između kulturne baštine i univerzalnog jezika igre. Rad *Blueprint* motiv rozete sa stećka iz Donje Zgošće prevodi u medij cijanotipije, pretvarajući kameni reljef u savremeni vizuelni nacrt kojim se naglašavaju mogućnosti prenošenja i dostupnosti kulturnog naslijeđa. Slikovnica *Mila i kameni Spavači* približava svijet stećaka najmlađima kroz ilustraciju i pripovijedanje, stvarajući edukativni prostor u kojem kulturna baština postaje dio dječije mašte i svakodnevnog iskustva. Animacija *Što jesam ja* simboliku stećaka prevodi u meditativni tok pokretne slike, istražujući univerzalne teme prolaznosti, transformacije i kontinuiteta ljudskog postojanja. Dekorativni artefakti *Diskovi Bosne–Huma–Dalmacije* inspirisani su ornamentikom, simbolima i zapisima srednjovjekovne baštine te ih oblikuju u savremene prostorne objekte koji istovremeno funkcioniraju kao umjetnički predmeti i nositelji kulturnog pamćenja.

Raznolikost odabranih pristupa potvrđuje da stećci, i stoljećima nakon svog nastanka, ostaju otvoren prostor umjetničkog dijaloga i savremenih interpretacija. Kroz različite medije i autorske poetike, studenti su pokazali da srednjovjekovna baština nije samo predmet historijskog proučavanja, nego i živo kulturno naslijeđe koje nastavlja inspirirati nove generacije umjetnika.

Doc. dr. Ema Mazrak

Scacci

Maja Hodžić i Emina Junuzović

MENTOR: doc. mr. Dejan Slavuljica

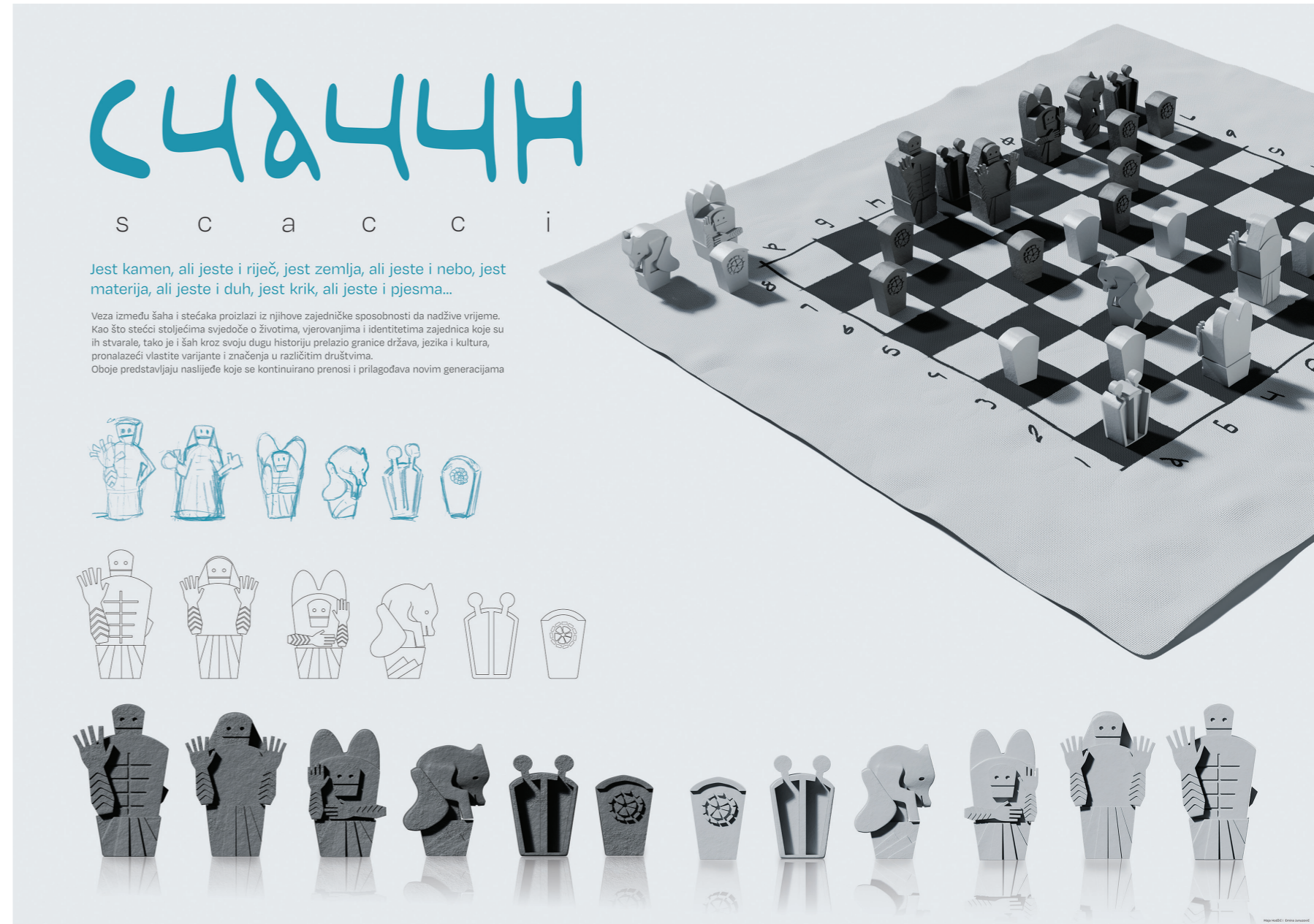
Print: 100x70cm

Šahovski set Scacci nastao je kao rezultat interdisciplinarnе saradnje studentica grafičkog i produkt dizajna povodom izložbe „Obilježavanje godišnjice uvrštavanja stećaka na listu svjetske baštine UNESCO“. Ideja za rad proizašla je iz prvobitne skice namijenjene ilustraciji na istu temu, koja je tokom procesa razvoja prerasla u funkcionalni predmet i savremenu interpretaciju šahovskog seta inspirisanu oblicima i simbolikom stećaka.

Naziv Scacci preuzet je iz latinske riječi za šah, čiji naziv potiče od perzijske riječi shāh (kralj). Zbog toga je posebna pažnja posvećena oblikovanju figure kralja, inspirisan jednim od najprepoznatljivijih motiva sa stećaka, tzv. vojvodskom figurom, muškarcem s podignutom desnom rukom. Istovremeno, završetak cci podsjeća na međunarodni zapis riječi stećci (stecci), koji nastaje zbog nepostojanja afrikata „č“ u mnogim jezicima.

Veza između šaha i stećaka proizlazi iz njihove zajedničke sposobnosti da nadžive vrijeme. Kao što stećci stoljećima svjedoče o životima, vjеровanjima i identitetima zajednica koje su ih stvarale, tako je i šah kroz svoju dugu historiju prelazio granice država, jezika i kultura, pronalazeći vlastite varijante i značenja u različitim društvima. Oboje predstavljaju naslijeđe koje se kontinuirano prenosi i prilagođava novim generacijama.

Cilj rada nije bio doslovno reproducirati motive sa stećaka, već kroz savremeni dizajnerski jezik istražiti mogućnosti njihove nove primjene i čitanja. Šahovski set tako postaje prostor susreta kulturne baštine i svakodnevne upotrebe, predmet koji kroz igru podstiče dijalog o historiji, identitetu i kontinuitetu kulturnog pamćenja.

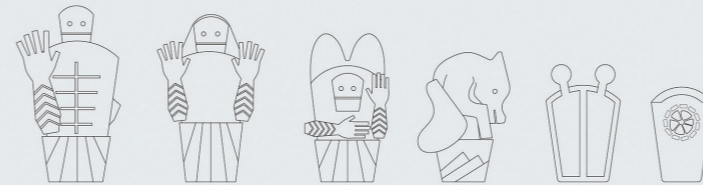

SCACCI

S C A C C I

Jest kamen, ali jeste i riječ, jest zemlja, ali jeste i nebo, jest materija, ali jeste i duh, jest krik, ali jeste i pjesma...

Veza između šaha i stećaka proizlazi iz njihove zajedničke sposobnosti da nadžive vrijeme. Kao što stećci stoljećima svjedoče o životima, vjеровanjima i identitetima zajednica koje su ih stvarale, tako je i šah kroz svoju dugu historiju prelazio granice država, jezika i kultura, pronalazeći vlastite varijante i značenja u različitim društvima. Oboje predstavljaju naslijeđe koje se kontinuirano prenosi i prilagođava novim generacijama.

Blueprint

Tarik Hodžić

MENTORI: prof. mr. Bojan Hadžihalilović; asist. mr. Bojan Stojčić

Print: 50x70cm

Rad "Blueprint" svoju inspiraciju pronalazi u jednom od najreprezentativnijih primjera stećaka, stećku iz Zgošće, koji se danas čuva u Zemaljskom muzeju BiH.

Motivi rozeta sa tog stećka prevedeni su u savremeni tehnički crtež, a finalno izvedeni u tehnici cijanotipije, karakteristične prusko plave. Ta boja nije samo dekorativna, ona je rezultat procesa. Tako rozeta dobiva formu blueprinta, tehnike historijski gledano, nastale za reproduciranje tehničkih nacrtā, čiji je termin kao sinonim za plan ili nacrt ostao u upotrebi do danas.

Artefakt uklesan u kamenu lišen je težine i ponovo predstavljen kao transparentni nacrt, ispisan svjetlom. To je sada nova forma, reinterpetacija koja se može ponovo čitati, umnožavati i prostorno adaptirati. To je ujedno i čin promocije i dostupnosti što većem broju ljudi.

Transparentnost i lakoća materijala simbolizuju vremensku distancu i čine premosnicu između srednjeg vijeka i danas, a krhka i suptilna forma podsjeća na ranjivost kulturne baštine i važnost njenog očuvanja.

Mila i kameni Spavači

Tea Gluvačević i Sara Osmanović

MENTORI: prof. mr. Bojan Hadžihalilović; asist. mr. Bojan Stojčić

Print: 100x70cm

Ideja za slikovnicu „Mila i kameni Spavači“ proizašla je iz jednostavnog pitanja: kako u dječjoj mašti probuditi i oživjeti bogatu kulturnu baštinu koja nas okružuje, na njima potpuno prirodan i blizak način? Povodom godišnjice uvrštavanja stećaka na listu svjetske baštine UNESCO, ovaj rad svjesno zaobilazi klasične historijske lekcije i faktografiju i bira empatiju i dječju maštu kao glavne alate za učenje.

U središtu ovog vizuelnog narativa je djevojčica Mila i njenih pet kamenih prijatelja, kroz koje su personifikovani osnovni oblici stećaka: Sljemenko, Pločko, Krstaško, Sanduško i Stubinko. Umjesto da ostanu hladni spomenici pored puta, ovi likovi kroz medij ilustracije dobijaju jasne karaktere, izraze lica i specifične uloge u priči. Svaki od njih zadržava svoje autentične ukrase, reljefe i simbole sa stvarnih lokaliteta, ali na ovaj način oni postaju živi sagovornici, bliski i pristupačni djetetu. Kroz proces humanizacije forme, historijski artefakt se transformiše u toplog „kamenog spavača“ sa kojim se najmlađi mogu poistovjetiti.

Narativna struktura rada osmišljena je s ciljem da podstakne proces zajedničkog čitanja unutar porodice, gdje slikovnica postaje medij za interaktivnu edukaciju. Rad je postavljen tako da aktivira dječju radoznalost, te da podstiče najmlađe da kroz prepoznavanje oblika i likova sami iniciraju dijalog o simbolima i tradiciji koja ih okružuje. Kroz sinergiju vizuelnog i tekstualnog sadržaja, kod djece se od najranije dobi spontano razvija vizuelna pismenost i formira svijest o kulturnoj pripadnosti. Krajnja namjera rada je da kroz medij ilustracije utka motive kulturne baštine u najranija djetinja sjećanja i time omogući da tradicija dobije aktivnu ulogu u formiranju njihove kulturne svijesti.

Što jesam ja

Una Mazrak i Ajla Balijagić

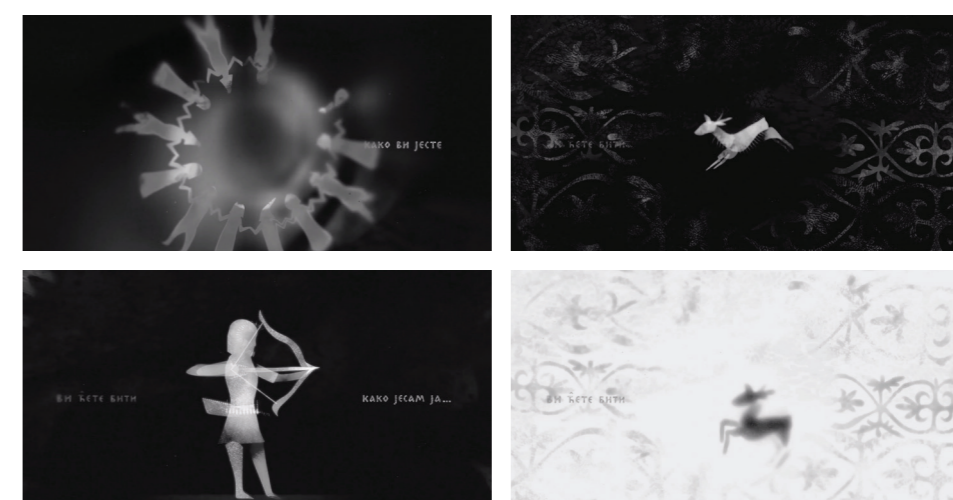
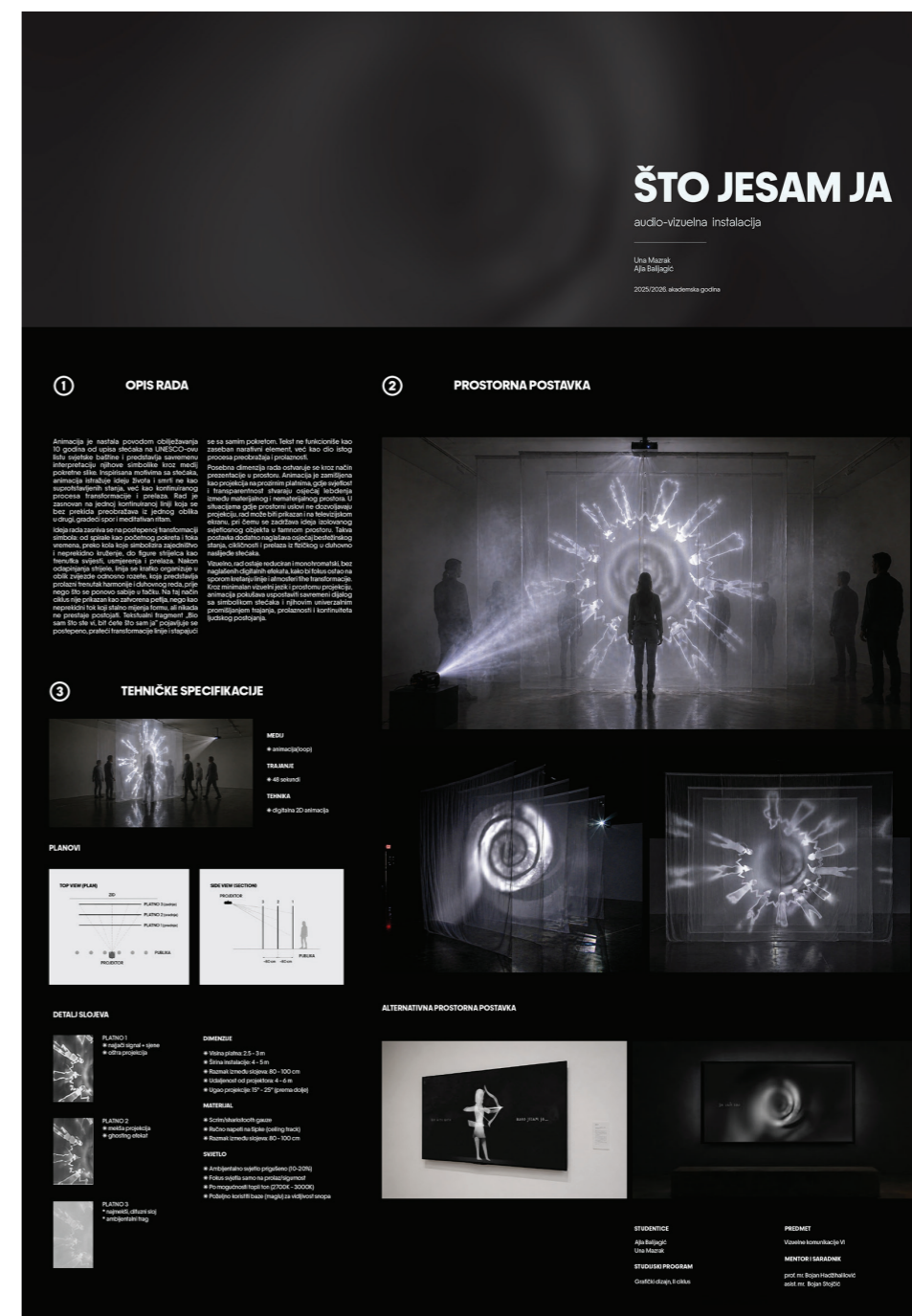
MENTORI: prof. mr. Bojan Hadžihalilović; asist. mr. Bojan Stojčić

Print: 70x100cm
Videoprojeksija na ekranu

Animacija je nastala povodom obilježavanja deset godina od upisa stećaka na UNESCO-ovu listu svjetske baštine i predstavlja savremenu interpretaciju njihove simbolike kroz medij pokretne slike. Inspirisana motivima sa stećaka, animacija istražuje ideju života i smrti ne kao suprotstavljenih stanja, već kao kontinuiranog procesa transformacije i prelaza.

Rad je zasnovan na jednoj kontinuiranoj liniji koja se bez prekida preobražava iz jednog oblika u drugi, gradeći spor i meditativan ritam. Ideja rada zasniva se na postepenoj transformaciji simbola: od spirale kao početnog pokreta i toka vremena, preko kola koje simbolizira zajedništvo i neprekidno kruženje, do figure strijelca kao trenutka svijesti, usmjerenja i prelaza. Nakon odapinjanja strijele, linija se kratko organizuje u oblik zvijezde odnosno rozete, koja predstavlja prolazni trenutak harmonije i duhovnog reda, prije nego što se ponovo sabije u tačku. Na taj način ciklus nije prikazan kao zatvorena petlja, nego kao neprekidni tok koji stalno mijenja formu, ali nikada ne prestaje postojati. Tekstualni fragment „Bio sam što ste vi, bit ćete što sam ja“ pojavljuje se postepeno, prateći transformacije linije i stapajući se sa samim pokretom. Tekst ne funkcioniše kao zaseban narativni element, već kao dio istog procesa preobražaja i prolaznosti.

Posebna dimenzija rada ostvaruje se kroz način prezentacije u prostoru. Animacija je zamišljena kao projekcija na prozirnim platnima, gdje svjetlost i transparentnost stvaraju osjećaj lebdenja između materijalnog i nematerijalnog prostora. U situacijama gdje prostorni uslovi ne dozvoljavaju projekciju, rad može biti prikazan i na televizijskom ekranu, pri čemu se zadržava ideja izolovanog svjetlosnog objekta u tamnom prostoru. Takva postavka dodatno naglašava osjećaj bestežinskog stanja, cikličnosti i prelaza iz fizičkog u duhovno naslijeđe stećaka. Vizuelno, rad ostaje reduciran i monohromatski, bez naglašenih digitalnih efekata, kako bi fokus ostao na sporom kretanju linije i atmosferi tihe transformacije. Kroz minimalan vizuelni jezik i prostornu projekciju, animacija pokušava uspostaviti savremeni dijalog sa simbolikom stećaka i njihovim univerzalnim promišljanjem trajanja, prolaznosti i kontinuiteta ljudskog postojanja.

Diskovi Bosne* Huma* Dalmacije*

Plasto Samir

MENTORI: prof. mr. Salih Teskeredžić, prof. mr. Jasna Mujkić

Instalacija u prostoru

BAKRENI DISKOVI SA SLOŽENIM ORNAMENTALNIM KOMPOZICIJAMA I POSTOLJA

/ARHEOLOGIJA DIZAJNA // TRADICIONALNI UZORI / NASLIJEĐE /

Dizajnirani artefakti predstavljaju zapisanu i sažetu povijesnu esenciju Bosne, Hercegovine, Dalmacije.

Termin DISKOVI nije strogo definiran. Ovisno o subjektivnom osjećaju promatrača, neki od mogućih kolokvijalnih naziva mogu biti: ogledalo, ploča, biljeg, hvatač duša, portal, mandala, pečat, kolo, stol, guvno, sabor, rusag, zapis sveta geometrija...

.NAZIVI TEMA DISKOVA.

• VRIME.CIKLUSI.A • PUTEVI.LABIRINT • SABOR.STANAK • UMIET.JE • PORUKA • BLAGO • DUH.

RUHVSLAVA.NADA • PLOD.U.ROD. XIVOT • GRAD.KAM • GOTTARIE • RES.PUBLICA. AQUARUM • POVRAT.AK • ILIRICUM.ZVRK. VRIL • SVABOSNA.HUM.DALMATIA • VRIME. CIKLUSI.B.

*/ DISKOVI sa postoljima mogu se promatrati i tretirati kao pojedinačni eksponati ili kao serija i kolekcija skulptura sa karakteristikama knjige, enciklopedije, albuma simbola i arheološkog artefakta – nalaza.

*/ Svaki DISK ima odgovarajući nosač – postolje kreirano od starih i novih predmeta, alata, oruđa ili pribora. Nosači DISKOVA su kompozicije starih tradicionalnih predmeta, oblikovani, obrađeni i patinirani u maniru starih manufaktura radi očavanja snage duha prošlosti i lakšeg putovanja kroz vrijeme.

*/ Tokom procesa kreiranja, izbora vrsta i kombinacija elemenata nosača, fokus je bio na

naglašavanju samog DISKA, njegovog zapisa i tekture. Potencirano je stvaranje utiska jedrenja, letenja i lebdjenja DISKA u prostoru. Usidren na nosaču, sa minimalnim brojem tačaka oslonca, DISK u svom reprezentativnom položaju emituje poruku u prostor sa autentičnog trona, sudačke stolice, odnosno prijestolja i postolja. Osnovni elementi forme uz materijale, vrstu obrade i minimalistički pristup, stvaraju jednostavne linije elemenata nosača i kompozicije. Njihov cilj je da obezbijede osjećaj bezvremenosti, mističnu notu prošlosti, nepoznato vrijeme nastanka, te osjećaj poznate ili nepoznate lokacije pronalaska ovih novih artefakata.

*/ Kolekciju čini 8 DISKOVA. Težina jedne bakrene ploče iznosi 1,4 kg, prečnik 50 cm, debljina 1,5mm. Ploče su dvostrano obrađene i ispisane sa 16 kriptografski složenih kompozicija, tema i grafičkih simfonija na A i B stranama, upotrebom univerzalnog jezika znakova. U procesu kreiranja

korištene su tehnike digitaliziranja uzoraka, grafičke obrade i dizajniranja tema, te pripreme i produkcije matrice. Tehnološki postupak obuhvata nagrizanje (ecovanje) i poliranje bakra, s primarnom idejom da metal ostane u svom sirovom, izvornom stanju i izgledu.

*/ Podaci, simboli, znakovi, tekstovi, ornamenti kompresovani su u složene kružne kompozicije te trajno zapisani i urezani. Oblikovani su po uzoru na hronike, kalendare, rozete, kodekse, stele, pergamente, papiruse, epove, ljetopise i zapise starih kultura. Složeni geometrijski oblici, mreže, petlje, presjeci, koncentracije elemenata, prstenovi, spirale, Fibonaccijeve spirale, zvijezde, cvjetovi života i skriveni simboli kroz svoje rasporede i korelacije kreiraju različite slike. One emituju specifične vibracije i vizuelne frekvencije koje podražuju oko i um. Time se nameće prirodna potreba za njihovim razumijevanjem, promatranjem i analizom, kao i za dekodiranjem simbola, njihovog vremena nastanka, porijekla i značenja. DISKOVI potiču na razmišljanje i promišljanje na način da svojom prisutnošću otvaraju, uslovno rečeno, portal koji vodi u prošlost, portali - ogledala prošlosti i refleksija autentičnih zapisa o ljudima i identitetu, odnosno esenciji Bosne, Huma i Dalmacije.

*/ Memorisane teme govore o baštini, naslijeđu, narodima i historiji regija Bosne, Huma i Dalmacije i djeluju kao bezvremenski kalendari i zamrznuto vrijeme, kao memorabilije i podsjetnici na vezu s korijenima, precima, zemljom i domovinom. U tom smislu, mogu se posmatrati i svetima, poput relikvija u kontekstu identiteta, domoljublja i historijskog naslijeđa. Važno je naglasiti da ovaj nesvakidašnji produkt predstavlja rekonstrukciju naše prošlosti i tradicije. On je podsjetnik na život ljudi, kao i na zaboravljene oblike alata i pribora (unikatnog i industrijskog dizajna) koji su se u prošlosti svakodnevno koristili.

*/ Želimo li definirati ove produkte, najpreciznije je reći da se radi o kompozicijama diskova i postolja; o hibridima kaligrafije, manuskripta, levhe, zapisa sa stećaka, pergamenata i arheoloških ostataka. Oni spajaju kulturno-historijske spomenike i uzore etnotradicijskog dizajna, rukotvorine iz prošlosti, prenoseći identitet Bosne, Huma i Dalmacije. Ovi

diskovi s pripadajućim nosačima predstavljaju višedimenzionalne, višeslojne i višenamjenske dekorativne artefakte. Riječ je o 3D skulpturama s naznakama četvrte dimenzije – prošlog vremena. Njihov zapis i kriptografija služe kao poruka budućim civilizacijama o tragovima naroda na ovim prostorima. Oni su, slikovito rečeno, analogni hard diskovi: kodirane baze simbola i historijskih podataka o nama.

PREDMETI I UZORCI MOGU SE KORISTITI SE KAO:

1. Dekorativni predmet - skulptura, lampa, sto,
2. Ploča sa strateškom igrom za razvoj kognitivnih i kreativnih sposobnosti i socijaliziranje, (šah, mica, tavla, ne ljuti se čovječe)
3. Energetski, jonizirajući predmet, u prostoru.
4. Ploča matrica za izradu grafika multioriginala i kliše za žigove, pečate,
5. Predmet dokumentarno-edukativnog karaktera, (katalog heraldike, albuma - kolekcija simbola, ornamenata, znakova, pečata, grbova ...). Upotrebom kamere smartphona i AI, ulazite u svijet koji do sada niste poznavali i igru otkrivanja i učenja o našoj historiji.
6. Bojanke za djecu linijski crtež, ili kopiranje precrtavanje sjenčenjem
7. Meditativni predmet koji asocira na suvenir, relikviju, memorabiliju, arheološki nalaz - artefakt, fragment zamrznutog vremena, materijalizirana prošlost regiona i identiteta naroda, i u tom smislu je korijen - veza, komunikacijski portal između prošlosti i sadašnjosti,
9. Predmet se može producirati zanatski ili industrijski kao unikat, djelimični unikat ili multioriginal u serijama,
10. Materijali i mediji za reprodukcije ornamentalnih kompozicija mogu biti: aluminij, inox, bakar, mesing, kamen, drvo, staklo, PVC i akrilik ploče, papir, karton, tekstil, svila, pamuk, koža, video, 3D animacije i hologramske projekcije, i dekoracije - exterijske/interijere.
11. Lijek za utjehu, liječenje nostalgije - talisman / amulet.

.VRIME.CIKLUSI.1.PUT.LABIRINTI.
ZIDNA DEKORACIJA

.UMJET.JE.SABOR.STANAK.
STOLAC ZA IGRE - PEŠKUN
SHAH / NE LJUTI SE / MICA

.RUH.DUH.1.SLAVA.NADA.
STOLNA - PODNA DEKORACIJA

.RES.PUBLICA.AQUARUM.VRH.BOSNA.SARAJEVO.
DUH.RUH.2.
VISEĆA DEKORACIJA

.PORUKA.GOTT.ARIE.
STOLNA - PODNA DEKORACIJA

.ILYRICUM.ZVRK.VRIL.CH.IGRA.PL.OD.U.ROD.XIVOT.
STOLNA - PODNA DEKORACIJA

.POVRATAK.VRIME.CIKLUSI.2.
STOLNA - PODNA DEKORACIJA / TAVLA

.GRAD.KAM.SVABOSNA.HUM.DALMATIA.
STOLNA - PODNA DEKORACIJA

Akademija likovnih umjetnost

Univerzitet u Sarajevu

Obala Maka Dizdara 3, 71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina

T: +387 (0) 33 210 369

alu@alu.unsa.ba

www.alu.unsa.ba